

LOGISZTIKAI

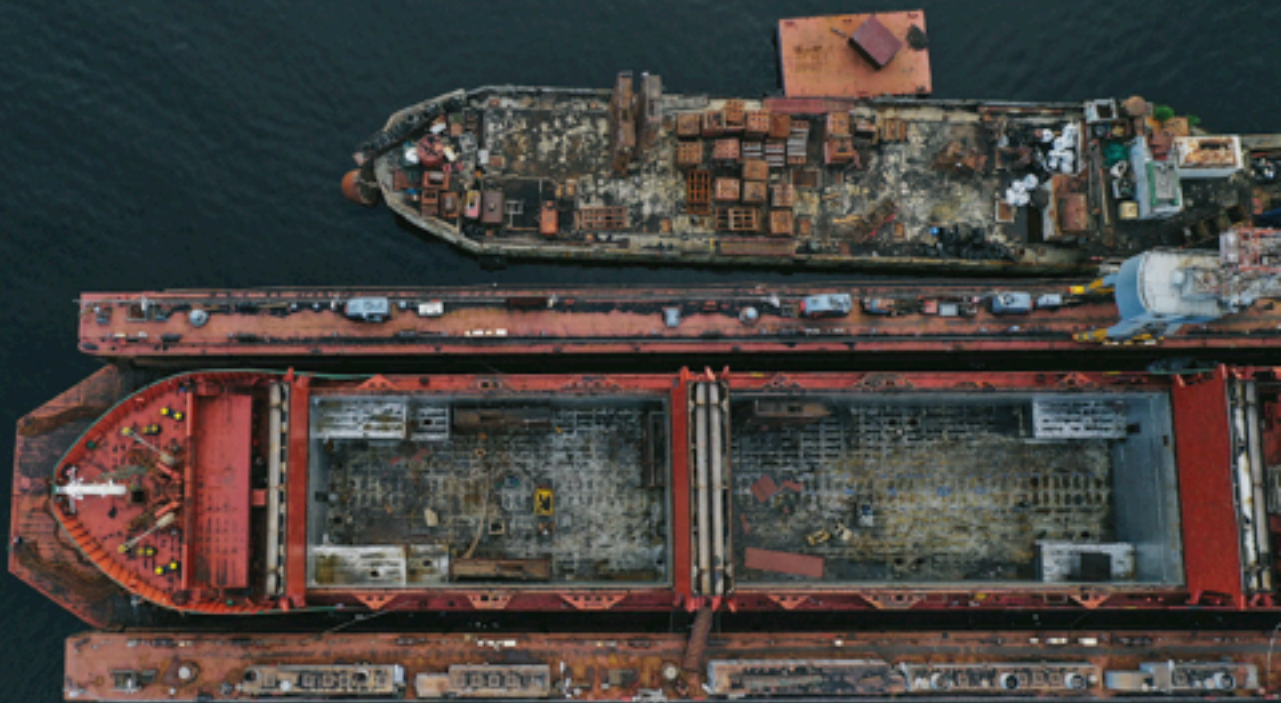
TRENDEK ÉS LEGJOBB GYAKORLATOK

VII. évfolyam 1. szám 2021. november

Ellátási láncok a koronavírus-válság idején

Vállalatvezetési kultúrák a gyakorlatban

Tartalom

Főszerkesztő:

Prof. Dr. Oláh Judit

Főszerkesztő helyettes:

Dr. habil Kozma Tímea

Szerkesztőbizottság elnöke:

Prof. Dr. Popp József

MTA levelező tag

Szerkesztőbizottság elnök helyettes:

Kossa György

Gróf Tisza István Debreceni Egyetemért

Alapítvány kuratórium elnök

Megjelenésért felelős igazgató:

Dr. Tóth Róbert

A tudományos folyóirat szerkesztőbizottsága:

Prof. Dr. Benkő János – egyetemi tanár,
MATE

Prof. Dr. Heidrich Balázs – rektor,
egyetemi tanár, BGE

Prof. Dr. Illés Béla – egyetemi tanár, ME

Prof. Dr. Koltai Tamás – egyetemi tanár,
BME

Prof. Dr. Oláh Judit – egyetemi tanár, DE

Prof. Dr. Szegedi Zoltán – egyetemi tanár,
SZE.

Prof. Dr. Zéman Zoltán – egyetemi tanár,
MATE

Dr. Egri Imre – főiskolai tanár, NYE

Dr. Gyenge Balázs – egyetemi docens,
szakvezető, MATE

Dr. habil. Harangi-Rákos Mónika –
egyetemi docens, DE

Dr. habil Harsányi Endre – egyetemi
docens, DE

Dr. habil Hágén István – egyetemi
docens, EKE

Dr. habil Kása Richárd – tudományos
főmunkatárs, BGE

Dr. habil Kozma Tímea – egyetemi
docens, BGE

Dr. Kurucz Attila – egyetemi docens, SZE

Dr. Lakatos Péter – egyetemi docens,
NKE

Dr. habil Pataki László – egyetemi
docens, MATE

Dr. habil Pónusz Mónika – egyetemi
docens, KRE

Dr. Sisa Krisztina – főiskolai docens, BGE

Dr. Szijártó Boglárka – számviteli
mesterszak mentora, BGE

Dr. Túróczi Imre – főiskolai tanár, NJE

Vajna Istvánné Dr. Tangl Anita –
egyetemi docens, MATE

Előszó

Kossa György, ITK Holding Zrt. 2

Popp József: Oláh Judit, a Logisztikai trendek és legjobb gyakorlatok folyóirat főszerkesztője az MTA doktora lett 3

DOI: 10.21405/logtrend.2021.7.1.3

Ellátási lánc szekció

Can Ertugrul – Kozma Tímea: A koronavírus hatása a globális ellátási láncokra 5

DOI: 10.21405/logtrend.2021.7.1.5

Dobra Péter – Jósvei János: OEE trendek különböző technológiák esetében az autóiipari gyártás területén 12

DOI: 10.21405/logtrend.2021.7.1.12

Logisztika és kereskedelem szekció

Péterfi Csaba – Mészáros Zoltán – Gyenge Balázs: Visszutas logisztika hatékonyságának mérése és elemzés. 17

DOI: 10.21405/logtrend.2021.7.1.17

Földi Kata: Kereskedelmi márkás és akciós áruk beszerzési gyakorlata FMCG piaci üzletláncoknál 27

DOI: 10.21405/logtrend.2021.7.1.27

Szabó Endre – Balogh Antal – Magda Róbert: A beszerzés szerepe a versenyképességben, egy autóiipari szereplő példáján keresztül 31

DOI: 10.21405/logtrend.2021.7.1.31

Kovács Tünde – Bittner Beáta – Nábrádi András: Platform alapú gazdaság megítélése logisztikai vállalatok körében 37

DOI: 10.21405/logtrend.2021.7.1.37

Általános vállalati szekció

Gál István – Lencsés Enikő: A távol-keleti vállalatvezetési kultúra hatása a vállalatirányítási folyamatok változására. 40

DOI: 10.21405/logtrend.2021.7.1.40

Eke Zsolt: Gépjárműbiztosítások a válságok ideje alatt 43

DOI: 10.21405/logtrend.2021.7.1.43

Szamosköziné Kispál Gabriella – Serfőző Sándor: A pandémia hatása a budapesti közösségi közlekedésre 49

DOI: 10.21405/logtrend.2021.7.1.49

Horváthné Kökény Annamária – Szentesi Ibolya: Online számla és annak könyvelői háttere 54

DOI: 10.21405/logtrend.2021.7.1.54

LOGISZTIKAI

TRENDEK ÉS LEGJOBB GYAKORLATOK

Alapító:
Dr. Karmazin György †

BI-KA Logisztika Kft.
alapító tulajdonosa

A Logisztikai trendek és legjobb gyakorlatok kereskedelmi forgalomban nem kapható, zárt terjesztésű szaklap. Megjelenik évente 2 alkalommal.

ISSN 2416-0555 (Nyomtatott) · ISSN 2560-0362 (Online)

Főszerkesztő: Prof. Dr. Oláh Judit. Főszerkesztő helyettes: Dr. habil Kozma Tímea.

A szerkesztőség címe és elérhetőségei:

5000 Szolnok Városmajor u. 23.

Telefon: +36 30 4224 117; +36 20 480 4177 · E-mail: logisztikaitrendek@gmail.com

Felelős kiadó: BI-KA Logisztika Kft.

Az aktuális lapszámban szereplő szócikkek a kiadvány hivatalos online-felületén érhetőek el.

Online számla és annak könyvelői háttere

Horváthné Kökény Annamária
adjunktus
Szolnoki Főiskola
E-mail: haljajjkft@gmail.com

Dr. Szentesi Ibolya
adjunktus
DE Gazdaságtudományi Kar, Számviteli és
Pénzügyi Intézet
E-mail: szentesi.ibolya@gk.uni-neumann.hu

Absztrakt

Kutatásunk során az online számla kibocsátásra való áttérés szabályainak változásait gyűjtöttük össze, valamint annak várható hatásait, kiemelve a könyvelői szakmára háruló többletfeladatokat. Kiindulópontként ennek elméleti hátterét összegeztük, valamint primer kutatást végeztünk kérdőíves felméréssel, Magyarország területén működő számviteli szolgáltatást végző vállalkozások

Abstract

Our research, we have collected the rules of the transition to online invoicing and its changes, as well as its expected effects, highlighting the more additional tasks of the accounting profession. As a starting point, we summarized the theoretical background of this, and after that we carried out primary research with a questionnaire among the companies providing accounting services operating in Hungary. The questionnaire was completed by 442 companies engaged in such activities.

Kulcsszavak:

online számlázás, könyvelés, számviteli szolgáltatás

Keywords:

online invoicing, accounting, accounting services

DOI: 10.21405/logtrend.2021.7.1.54

1. Bevezetés

Nagyon sok vállalkozás életében fontos döntést kellett hozni: Maradjon az eddigi megszokott gyakorlat mellett, vagy áttérjen az online számla kiállítására. A korábban több könyvelői feladat hárult a szakmára. Egyrészt erről megfelelően tájékoztatni a jelenlegi és jövőbeni ügyfeleket, valamint megmutatni, megtanítani nekik az új rendszert, hiszen akik az eredeti megoldás mellett hozták meg a döntésüket, nekik is jelentési kötelezettségük van online felületen, amit ugyancsak meg kell oldaniuk.

A könyvelőktől egyre nagyobb az elvárás, egyre nagyobb teher hárul rájuk. Ráadásul nehéz az ügyfelekkel kommunikálniuk, ugyanis sokszor nem tudnak egy nyelven beszélni. A vállalkozói alapismeretek hiánya ezen a területen nagyon kiütöközik, hiszen, ahhoz, hogy vállalkozzon valaki, nem feltétlenül szükséges semmilyen gazdasági, vállalkozói, pénzügyi alapismeret elsajátítása. Mindenki a könyvelőjétől várja a mindenre kiterjedő információnyújtást és segítséget. Ez óriási terhet jelent, az egyéb adminisztratív, bürokratikus, állandóan változó rendszerbeli, eljárásbeli és törvényi változások mellett. A könyvelői szakma egyre összetettebb, komplexebb tudást igényel, ugyanakkor a munka minősége is elter. A jelenlegi információs társadalomban a technológiai fejlődéssel egyre nehezebb lépést tartani. A kibertér veszélyeivel sokan nincsenek tisztában (Molnár et.al. 2019). Az adatvédelemre való odafigyelés is egyre

nagyobb felelősséget és kockázatot jelent a könyvelői szakmában dolgozók részére. A XIV. Soproni Pénzügyi Napokon az online számla tapasztalatokról szóló előadást követően ugyancsak felmerült ez a probléma, hiszen egy rosszindulatú támadás következményeként a magyar vállalkozások számára mérhetetlen kárt tudnának okozni ezek az online térben tárolt információk. Ez az adóhatóság számára is felelősségteljes feladatot ró, hiszen minden áron meg kell védenie ezeket az adatokat (Czöndör, 2020b). A technológia megfelelés, a tudás folyamatos frissítése, a precíz munkavégzés és a korrekt odafigyelés, informálás komplex feladat, ami egyre nagyobb költséget jelent a könyvelők számára is. Tudatosabb döntést kellene a vállalkozásoknak hozni a számviteli szakember választásakor: A joggal elvárt minőségi tudás mellé, a másik oldaltól is joggal elvárt tisztességes megbecsülést jelentő korrekt árazást. Azt tapasztaljuk, hogy egyfelől a könyvelő munkájáról azt tartják: két kattintás, másfelől mégis elvárják, hogy a lehető legjobb számviteli és adózási megoldást nyújtsa a vállalkozás számára. Tömeghatásra és csoportbefolyásolásra van szükség (Szakács, et.al. 2017), amit együttesen tudunk elérni. A fiatalok számára az erre a pályára való lépés nem túl vonzó, mert általános vélekedés szerint a könyvelői szakma kissé ódivatú és nem is fizet valami jól (Eszik–Szilágyi, 2020). Véleményünk szerint nagyobb összefogásra lenne szükség országosan, hogy a szakma presztizsét meg lehessen védeni, sőt az értékének megfele-

lő helyre kellene a köztudatban is emelni, a megfelelő díjazással együtt. A rövid bevezetés végén a következő kérdésekre keressük a válaszokat: Milyen a szakma és a könyvelők helyzete? Mit várnak el a vállalkozók tőlük? Mit gondolnak erről a könyvelők? Vajon a vállalkozók pénzügyi tudása megfelelő-e, vagy fejlesztésre szorul? A törvényi változások hogyan befolyásolják mind a könyvelők, mind a vállalkozások munkáját? Hogyan alakul e szolgáltatástípus jövője?

2. Célkitűzések

Célkitűzésünk, hogy az előbb felsorolt kérdéseinkre megkapjuk a válaszokat, amelyekhez a szükséges információkat primer és szekunder kutatással fogjuk összegyűjteni. Szekunder kutatásként a számlakibocsátással kapcsolatos szakirodalmak feldolgozását végezzük el és mutatjuk be, kiemelve a legfontosabb változtatásokat. Hozzákapcsolva azokat a szakkikket, melyek a könyvelői szakmáról, annak helyzetéről írnak. A primerkutatásban az online számla kibocsátás törvényi változásainak várható hatásait elemezzük a könyvelő szakmára vonatkozóan, valamint a szakmai megbecsülésével és a vállalkozók pénzügyi ismereteivel foglalkozunk. A primer kutatásunk eredményeiről két részletben tervezzük beszámolni. Az első rész a könyvelői szakma jelenlegi helyzetével, megbecsülésével, valamint a vállalkozók, az ügyfelek pénzügyi kultúrájával foglalkozik. A második szakmai tanulmányunkban a várható jövőt, a lehetséges

megoldásokat mutatjuk be.

Az első cikkünkben a következő főbb hipotézisek vizsgálatának eredményeit mutatjuk be:

- H1: A szakma presztízse az elmúlt években csökkent, ami köszönhető a könyvelői díjak alacsony szintjének, illetve az olyan jogszabályi változásoknak, aminek következtében az ügyfelek csupán adminisztrációs feladatnak tekintik a könyvelést.
- H2: A könyvelőktől az ügyfelek elvárják, hogy a könyvelői munkán kívül pénzügyi, adótanácsadói feladatokat is ellásson a díjazáson belül.
- H3: A vállalkozók pénzügyi kultúrája nem megfelelő, amit már korábban, még iskolás korban szükség lenne fejleszteni.

3. Történeti áttekintés

Az adócsökkentések és az alacsonyabb adók alkalmazása, kedvezően hatnak a gazdaságok kihéberedésére (Nagy, 2011), azaz a 2000. évi C. számviteli törvény 15. §-a által megfogalmazott teljesség és a valódiság elvének betartására. A szürkegazdaság viszszerzőitása a cél.

4. Aktuális törvényi változások

A globalizálódó világban elkerülhetetlen az új technológiák alkalmazása, hiszen az szinte már a piacon maradás feltételévé válik (Hegedűs, 2019). Digitálizációs megoldások és kötelezettségek sora jelent meg az elmúlt években mind az európai mind a magyar vállalkozási gyakorlatban. Ilyen például az online pénztárgépek és az online számla kötelezettség (Czöndör, 2020b). A jelenlegi kutatásunk az online számla kiállításának szabályai és módosult szabályai köré fókuszál. Eredetileg papíralapú számlatömböket használtak a vállalkozások. Fontos kritériumok a hagyományos, papíralapú számlatömbök esetében, hogy a számlatömböt nyomdai úton állítsák elő, kihagyás és ismétlés nélküli sorszámokkal. A vásárláskor kapott számlán a vállalkozás adószáma, a megvásárolt számlák sorszám-tartományának is szerepelnie kell, és szigorú számadású nyomtatvány nyilvántartásba fel kell vezetni (Szabó, 2020).

A kézi számlatömbök természetesen 2020. július 1-e után is használhatóak, de minden belföldi ügyletre és belföldön nyilvántartásba vett adóalany részére kibocsátott számláról adatot kell szolgáltatni a NAV

részére. 2018. július 1-től a 100 ezer forint áfatartalmat elérő vagy meghaladó, az adóalany partner részére kibocsátott számlák áfatörvényben meghatározott adattartalmáról már adatot kellett szolgáltatnia a vállalkozásoknak a Nemzeti Adó- és Vámhivatal (NAV) részére. 2020. július 1-jét követően, minden belföldi adóalanyunk regisztrálnia kellett a NAV online számlarendszerében, hiszen a korábbi 100 ezer forintos értékhatár, értékhatár nélkülivé vált és a kézi számla kitöltését követően ezen a felületen is rögzíteni kell a számla adatait, a korábbi 5 nap helyett, 4 naptári napon belül, 500 ezer forintot meghaladó áfa tartalom esetén pedig legkésőbb a következő napon, (SZABÓ, 2020). Ez a tevékenység nem egyértelműen könyvelői feladat, sok esetben nem is vállalták, vállalják a könyvviteli szolgáltatás elvégzésére szerződött vállalkozások, hiszen a 4 napon belüli lejelentési kötelezettség sok esetben állandó rendelkezésre állást jelent. Megegyezés kérdése, a díjfizetési és felelősségvállalási kérdések tisztázása és pontos szabályozása mellett.

Az online számla rendszere nemcsak kötelezettség a vállalkozások számára, hanem egy olyan adatbázis, amely a számlafeldolgozási folyamatokat is meg tudja könnyíteni. (Czöndör, 2020b).

A számlázó programoknak a 3/2014. (VI.30) NGM rendeletnek megfelelően kihagyás és ismétlés nélkül kell tudnia folyamatos sorszámozást biztosítani. Magát a számlázó programot és magát az online számlázó rendszer használatát is be kell jelenteni 30 nappal a használat megkezdése előtt az adóhatóságnak, hiszen az online számla adatszolgáltatást biztosítani kell a NAV felé. Rendelkezni kell a programnak „adóhatósági ellenőrzési adatszolgáltatás” funkcióval és természetesen szükséges felhasználói dokumentációval is ellátni, amely a fejlesztő feladata. (SZABÓ, 2020).

2020. július 1-jét követően a számla kötelező adattartalma kiegészül a vevő adószámával, amennyiben belföldi adóalany vásárol, függetlenül attól, hogy áfa alany vagy sem. Ezen kívül a korábbi 15 napos számla kiállítási határidő 8 napra csökken a teljesítését követően, utólagos teljesítés esetén. A készpénzes, illetve bankkártyás tranzakciók esetében azonnali a számla kiállítási határidő továbbra is. (Szabó, 2020). 2021. január 1-jétől megjelent új változások, hogy az adatszolgáltatási kötelezettség kiszélesedik. A belföldi nem adóalanyok részére, valamint a nem belföldi teljesítésű bizonylatok-

ra is kiterjed, azaz a részükre kiállított számlákat is le kell jelenteni most már az online rendszerben (Czöndör, 2020a).

A vállalkozásoknak mindenképpen meg kell tudniuk felelniük ezeknek a törvényi előírásoknak, hiszen e nélkül működésképtelenné válnak. A mulasztási bírság összege tetemes. A számla-, vagy nyugtakibocsátási kötelezettség elmulasztása esetén akár egymillió forint is lehet. Az online számla adatszolgáltatás elmulasztása, vagy hibás, valótlan adattartalom esetén jogi személy adózó esetén akár számlánként ötszáz ezer forint, míg természetes személy adózó esetén akár számlánként elérheti a kétszáz ezer forintot is. (Szabó, 2020).

A vállalkozások számára nagy kihívás a változásokhoz való alkalmazkodás, megfelelés, hiszen sok vállalkozás most szembesült azazal a ténnyel, hogy nem megfelelő módon kezeli a számláit, vagy hibásan állítja ki azokat. (Czöndör, 2020a). A könyvelőkre háruló feladat és felelősség is óriási, ahol a megfelelő munkafolyamatokat, felelősségi köröket is meg kell, illetve kellett határozni, ahol szükséges a könyvelői szolgáltatási díjak árazásának is az újratervezése.

5. Anyag és módszer

A témához kapcsolódó elméleti háttér és történelmi, időbeli változások szakirodalmi áttekintését végeztük el. Kvantitatív kutatómódszertan segítségével számviteli szolgáltatást végző vállalkozásokat megkérdezve kérdőíves felmérést végeztünk, az online számla kibocsátás törvényi változásainak várható hatásaival kapcsolatban. Többféle kérdéstípust is használtunk a zárt kérdések között: két kimenetelű, több kimenetelű és skálás. A nominális skála mellett 5 fokozatú likert skálát alkalmaztunk. A likert skála az egyetértést mérte egy-egy kijelentéssel kapcsolatban. A mintába 442 vállalkozás került, egyszerű véletlen mintavétellel, Magyarország területéről. A feldolgozás során SPSS 27.0 statisztikai programot, valamint excel táblázatkezelőt, és a google drive szoftvereket használtunk. A kérdőívet 2020. március és szeptember közötti időszakban töltötték ki, online felületen. A feldolgozás során a 442 kérdőívből 434 értékelhető maradt.

A vizsgálat során többféle módszert is használtunk. A leíró elemzéssel a gyűjtött adatállományt mutatjuk be, azaz a kérdőív változóit elemezzük abszolút és relatív megoszlásuk alapján. A kereszttábla elemzés segítségével két nominális változó össze-

függését elemezzük (Sajtos et.al. 2007). Az összefüggés szorosságára többféle mérőszám is lehetséges, melyek közül a Cramer V mutatót alkalmaztuk.

A hipotézis vizsgálathoz variancia analízist (ANOVA) alkalmaztunk, melynek segítségével különböző mérési szintű változókat tudtuk összevetni. A variancia analízis után a többszörös összehasonlítás módszere közül a Tamhane Post Hoc tesztet alkalmaztuk, abból a megfontolásból, hogy nem feltétele a szórások egyezősége.

6. Eredmények

A feldolgozás során több olyan kérdőívet találtunk, amit a hiányos kitöltés miatt szükséges volt kivenni a feldolgozásból, így 434-et tudunk elemezni. Az első bekezdésekben a minta bemutatásával foglalkozunk. A 434 kitöltött kérdőívben a válaszadók közül, mint ahogy az 1. táblázatban láthatjuk, túlsúlyban vannak a nők, 396 fővel, ami több mint 91%. A válaszadók közül mindösszesen 38 férfi volt. Az adatok jól tükrözik a szakma elnőiesedését.

Az 1. számú táblázat arra is rámutat, hogy szakmában dolgozók inkább a 30 év felettek közül kerülnek ki, ami 410 főt jelent, míg a 30 év alattiak mindösszesen 25-en vannak.

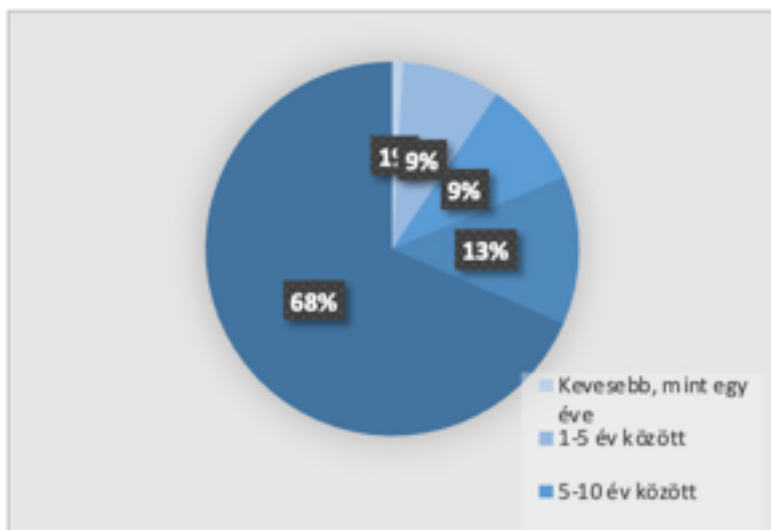
A felmérésben fontosnak tartottuk azt is tisztázni, hogy a könyvelők saját vállalkozásban vagy alkalmazottként végzik munkájukat. Itt több variációt is figyelembe vettünk, mert aki alkalmazottként könyvel, amellel lehet saját vállalkozása is. Tovább pontosítva a válaszokat az is kiderült, hogy a vállalkozás, ahol dolgozik könyvelő iroda-e vagy más tevékenységet végez. A megadott egyéb lehetőség sokféle választ adott, amit csoportosítva a következő, 2. számú táblázat tartalmaz. Megállapítható, hogy azok vannak túlsúlyban, akik főállásban végzik ezt a tevékenységet (315 fő), és mellette

kor, év	Nem, fő		
	férfi	nő	összesen
30 alatt	5	20	25
30-40 között	9	66	75
40-50 között	11	142	153
50-60 között	10	118	128
60 felett	3	50	53
Végösszeg	38	396	434

1. táblázat: A minta kor és nem szerinti adatai
Forrás: az adatok alapján saját készítés, N = 434

Megnevezés	fő
Egyedül vállalkozóként	145
Saját könyvelő irodában alkalmazottakkal	147
Csak alkalmazottként könyvel	23
Fő állásban könyvelő irodában dolgozik, másodállásban vállalkozóként egyedül könyvel	45
Fő állásban egyéb tevékenységet végző vállalkozásban, másodállásban vállalkozóként egyedül könyvel	74
Összesen	434

2. táblázat: A minta számviteli szolgáltatás végzésének módja alapján
Forrás: az adatok alapján saját készítés, N = 434

1. ábra: Áttérés on-line számlázásra
Forrás: az adatok alapján saját készítés, N = 434

mással nem foglalkoznak. Azonban az is látható, hogy 119 fő, azaz 27,4% másodállásban jövedelemkiegészítésként is könyvel. A vállalkozás székhelye alapján leginkább a budapestiek és a Pest megyében élők aktivizáltak magukat, azaz 174 fő (40%) mondott véleményt. A legkevesebb válaszadó Baranya, Nógrád és Vas megyéből volt, számuk 3 és 8 közé esett.

Mióta végez könyvelői tevékenységet kér-

désre adott válaszok összefüggnek a szakmában dolgozók életkorával. A legtöbben, 297-en több mint 15 éve végzik ezt a tevékenységet. Csupán 4-en voltak, akik nem rég kezdték ezt a szakmát, és 37-en, akik kevesebb, mint 5 éve. A 1. ábra mutatja a megoszlását a válaszoknak.

A könyvelt vállalkozások számát a 3. számú táblázat mutatja. Több mint 10 vállalkozást 341 kitöltő vállalt, 93-an maximum 10 vál-

könyvelt vállalkozások száma	db
csak 1	9
2-5 között	28
6-10 között	56
11-20 között	82
21-50 között	133
50 felett	126
összesen	434

3. táblázat: Hány vállalkozásnak könyvel?
Forrás: az adatok alapján saját készítés, N = 434

Hány vállalkozásnak könyvel?	Mióta könyvel?		összesen
	5 évnél kevesebb ideje	5 évnél több ideje	
egynek	5	4	9
2-5 között	4	24	28
6-10 között	7	49	56
11-20 között	10	72	82
21-50 között	10	123	133
50 felett	5	121	126
összesen	41	393	434

4. táblázat: Könyvelés ideje és a vállalkozások száma

Forrás: az adatok alapján saját készítés, N = 434

Minden ügyfele áttér az online számlázásra?	fő	%
Mindenki áttér az on-line számlázásra	114	26,30%
Csak néhányan nem térnek át	279	64,30%
Sok ügyfél nem tér át az on-line számlázásra	41	9,40%
összesen	434	100,00%

5. táblázat: Áttérés on-line számlázásra

Forrás: az adatok alapján saját készítés, N = 434

lalkozásnak könyvelnek.

Összevetettük a könyvelt vállalkozások számát azzal, hogy mióta könyvel. Azt feltételezve, hogy a szakmában töltött idő befolyásolja, hogy hány vállalkozást vállal. A 4. számú keresztábrában látható, hogy azok, akik 5 évnél kevesebb ideje könyvelnek, jóval kevesebb vállalkozást vállalnak, mint azok, akik már legalább 5 éve dolgoznak ebben a szakmában.

Az online számlázásról is tettünk fel kérdéseket: áttér-e az ügyfél, vagy marad a kézziszámlázásnál? Ha nem, akkor vállalja-e a könyvelő a számla elkészítését? Ha vállalja,

akkor mekkora összegért? A könyvelők szerint az ügyfeleik három csoportba oszthatók, amit az 5. számú táblázat mutat. Azok, akik teljesen áttér az online számlázásra, illetve néhány közülük már korábban is az volt (26%). A másik csoportban 64% tartozik, ahol csak néhány ügyfél marad kézi számlázásban. A harmadik csoportba pedig azok, akik közül kevesen vagy egyáltalán nem térnek át, azaz 10%. A többi kérdésre a válaszok az egyéb lehetőség miatt rendkívül vegyesek voltak, így a leggyakrabban előfordulókat választottuk ki. A kézziszámlázásnál maradás okaira több választ is meg

lehetett adni. A maradás indoka leginkább az volt, hogy nem értenek a számítógéphez, de arra is többen hivatkoztak, hogy csak kevés számlát állítanak ki vagy nem éri meg beruházni számítógépbe és hozzá a programba. Mindösszesen 320-an jelölték ezeket be, amiben a halmozódás is benne van. A lejelentési kötelezettség időbeli teljesítését a könyvelők közül 262 nem vállalta, ami több mint 60%. Azoknál, ahol a könyvelő segít többféle díj, ár határok kerültek megállapításra. A legalacsonyabb számlánként a 100 Ft volt, míg a legmagasabb 5000 Ft/számla. Leginkább 500 Ft/számla és 2500 Ft/számla díj között határozták meg az összeget.

A minta rövid bemutatása és az online számlázásra vonatkozó válaszok után azokat az állításokat vettük górcső alá, ami a hipotéziseinkhez kapcsolódnak, valamint elvégeztük az állításaink vizsgálatát.

A 2. ábra a könyvelői munkára megfogalmazott állítások átlagainak, eredményeit látjuk. A válaszadók a véleményüket 1-től 5-ig terjedő skálán jelölték meg.

A grafikon alapján a válaszadók kevésbé értenek egyet azzal a kijelentéssel, hogy presztízse van a könyvelői szakmának, valamint a plussz adminisztratív feladatok megtérítésével. Azzal a kijelentéssel egyetértenek, hogy a vállalkozásoknak a könyvelők csupán papír munkát végeznek, és azzal is, hogy a törvényi változások növelték a könyvelők feladatait. Érdekes, hogy a megbecsüléssel kapcsolatos kijelentésre adott válaszok átlaga bizonytalanságot tükröz, azaz középen helyezkedik el.

Az átlagok alapján azt mondhatjuk, hogy a kitöltők leginkább abban értenek egyet, hogy a törvényi változások miatt többlet munkáik vannak, valamint abban, hogy az ügyfeleknek a könyvelők csupán papírmunkát végeznek. Nem érzik azt, hogy presztízse lenne ennek a szakmának, amit mutat az is, hogy nem térítik meg az adminisztrációs feladatokat

A 3. ábra mutatja a következő állításcsoportot, ami azt mutatja meg mit várnak el az ügyfelek a könyvelőktől.

A 3. ábra alapján leginkább abban értenek egyet a válaszadók, hogy az ügyfelek igénylik a tanácsadást, de nem térítik meg ezt a munkát. Közel hasonló a vélekedés arról is, hogy az ügyfelek igénylik a folyamatos pénzügyi tanácsadást. Bizonytalan annak a megítélése, hogy ez a fajta tanácsadás a könyvelők feladata vagy sem. Erre utal az is, hogy mennyire vállalják ezt a fajta tanács-

A kijelentések skála átlagai

2. ábra: A könyvelői szakmáról alkotott vélemények értékei

Forrás: az adatok alapján saját készítés, N = 434

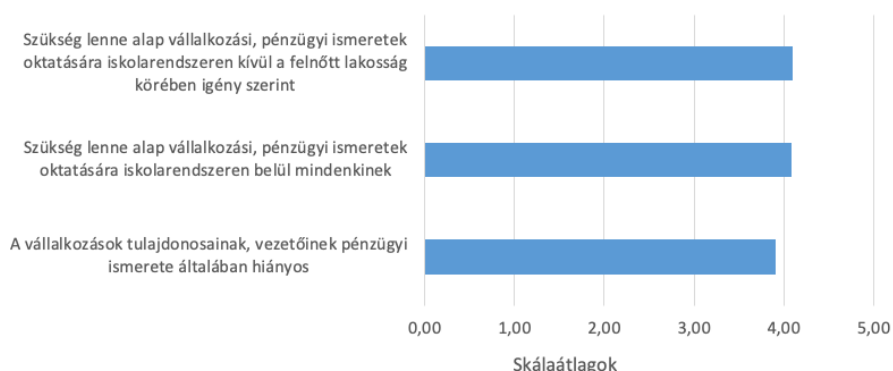
A kijelentések skálaátlagai

3. ábra: Egyetértés az állításokkal

Forrás: az adatok alapján saját készítés, N = 434

A kijelentések skálaátlagai

4. ábra: Egyetértés az állításokkal

Forrás: az adatok alapján saját készítés, N = 434

adást. A külső tanácsadó igénybevételére adott válaszok skála átlaga viszont egyértelműen mutatja, hogy a vállalkozók elvárják ezt a munkát a könyvelőktől.

Az is érdekelt minket, hogy miért várják el a pénzügyi tanácsadást is az ügyfelek. A 4. ábrán látjuk, hogy a könyvelők egyetértettek abban, hogy az ilyen típusú ismeretek hiánya miatt fordulnak hozzájuk a vállalkozások. Az is kiderült, hogy szükség lenne ezekben a területekben oktatásra. Mind az iskolarendszeren belül, mind kívül érdemes lenne ezt megtenni.

A hipotéziseink teszteléséhez variancia analízist használtunk, valamint Tamhane Post Hoc testet. A csoportokat a könyvelésben eltöltött idő adta. Először két csoportot alakítottunk ki. Az első csoportba azok tartoztak, akik 5 évnél kevesebb ideje könyvelnek, a másodikba azok, akik már 5 évnél több ideje. Az 5 éves határt az a megfontolás adta, hogy kb. 5 év kell ahhoz, hogy a könyvelésben elég sok tapasztalatot felhalmozzon valaki. A két csoportot tovább árnyaltuk a következők szerint:

- Egy évnél kevesebb ideje könyvel
- Egy évnél több, de 5 évnél kevesebb ideje könyvel
- Több mint 5 éve, de kevesebb, mint 10 éve könyvel
- Több mint 10 éve, de kevesebb, mint 15 éve könyvel
- 15 évnél több ideje könyvel

7. Hipotézis vizsgálatok

7.1 A könyvelői munka presztízse, megbecsülése

H1 = A szakma presztízse az elmúlt években csökkent, ami köszönhető alacsony könyvelői díjaknak, és az olyan jogszabályi változásoknak, aminek következtében az ügyfelek csupán adminisztrációs feladatnak tekintik a könyvelést.

5. ábra alapján láthatjuk, hogy a két csoportban az átlagok, ha el is térnek egymástól az eltérések nem jelentősek, kivéve a presztízzsel kapcsolatos kijelentésben ($F=8,311$; $p=0,04$). Utána elvégeztük az elemzést az öt csoportra is. Post hoc elemzéssel a csoportokat nem csak a fő átlaggal, hanem egymással is összehasonlítjuk, akkor találunk szignifikáns különbséget.

tokat nem csak a fő átlaggal, hanem egymással is összehasonlítjuk, akkor találunk szignifikáns különbséget.

A Tamhane Post Hoc teszt alapján szintén a presztízzsel kapcsolatos kijelentés értékelése esetében különbség van az 5 évnél kevesebb ideje és a több mint 15 éve könyvelők között ($p=0,031$).

Kijelenthetjük, hogy azok, akik legalább 15 éve könyvelnek kevésbé érzik azt, hogy presztízse van a munkának azoknál, akik még nem könyvelnek 5 éve.

7.2 A könyvelői munka komplexitása

H2: A könyvelőktől az ügyfelek elvárják, hogy a könyvelői munkán kívül pénzügyi, adótanácsadói feladatokat is ellássanak a díjazáson belül.

A vizsgálathoz varianciaanalízist és Tamhane Post Hoc testet alkalmaztunk. A második hipotézishez kiválasztott kijelentések skála átlagait látjuk a két csoport szerint a 6. ábrán.

A skála átlagok között vannak eltérések, és a külső tanácsadó kijelentésnél az eltérés szignifikáns ($F=27,561$; $p=0,000$). Megvizsgáltuk a varianciát az 5 csoport szerint, hogy van-e jelentős különbség.

A csoportok árnyalása után elvégzett variancia alapján két kijelentésnél találtunk szignifikáns különbséget:

Pénzügyi és adótanácsadást is szoktam vállalni ($F=2,721$; $p=0,029$)

Az ügyfeleim külső tanácsadót vesznek igénybe ($F=10,393$; $p=0,000$)

Tovább elemezve Tamhane Post Hoc segítségével a következő eltéréseket tudtuk még kimutatni:

Pénzügyi tanácsadás: A 10 évnél kevesebb ideje könyvelő és 15 évnél több ideje könyvelő között ($p=0,041$)

Külső tanácsadó: Az 5 évnél kevesebb ideje és a 10 évnél régebb óta könyvelő között ($p=0,029$)

Megállapíthatjuk, hogy az ügyfelek inkább azoknál a könyvelőknél vesznek igénybe külső tanácsadót, akik kevesebb, mint 5 éve könyvelnek. Pénzügyi tanácsadást pedig inkább azok vállalnak, akik legalább 10 éve könyvelnek.

7.3 Vállalkozók pénzügyi tudása, felkészültsége

Kíváncsiak voltunk arra is, hogy mit gondolnak a könyvelők az ügyfelek pénzügyi kultúrájáról tudásáról, ha már vállalkoznak.

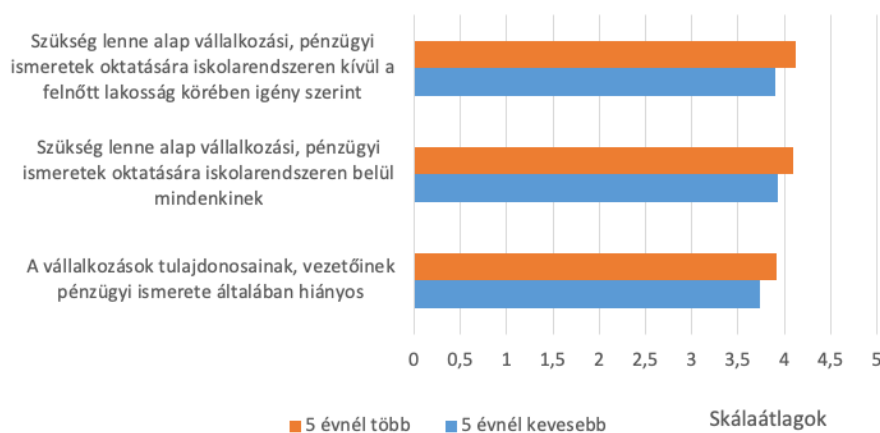
5. ábra: Az első hipotézishez kapcsolódó vélemények

Forrás: az adatok alapján saját készítés, N = 434

6. ábra: A második hipotézishez kapcsolódó vélemények

Forrás: az adatok alapján saját készítés, N = 434

7. ábra: A harmadik hipotézishez kapcsolódó vélemények

Forrás: az adatok alapján saját készítés, N = 434

H3: A vállalkozók pénzügyi kultúrája nem megfelelő, amit már korábban még iskolás korban szükség lenne fejleszteni.

Három kijelentést kapcsoltunk ehhez a hipotézishez, és varianciaanalízissel és Tamhane Post Hoc teszttel vizsgáltuk. Először a korábban kialakított két csoportot elemeztük, és vizsgáltuk a skála átlagokat (7.ábra). Utána az 5 csoportra is elvégeztük a tesztet.

A skálaátlagok között nincs sok különbség a vizsgált két csoportban a varianciaanalízis alapján. Az 5 csoportra elvégzett tesztek sem mutattak ki különbséget, ezért azt mondhatjuk, hogy a szakmában eltöltött idő nem befolyásolja a válaszokat. Valójában közel egyetértés alakult ki a válaszadók között a három kijelentésben.

Kijelenthetjük, hogy a vállalkozók pénzügyi

kultúrája a könyvelői réteg szerint hiányos és emiatt szükség lenne ilyen ismeretek oktatására mind iskolarendszeren és mind iskolarendszeren kívül.

8. Összegzés

A digitalizáció elkezdődött a vállalkozások számlázási gyakorlatában, amelyben további változások várhatóak az elkövetkező időszakban. Ezen változások hatásai ki fognak hatni az elkövetkező évek vállalkozási gyakorlatára (Czöndör, 2020b). Véleményünk szerint, amit a kutatásunk is alátámasztott, szükséges a pénzügyi ismeretek fejlesztése a lakosság és a vállalkozások körében. Politikai célként a pénzügyek oktatását meg kell jelölni, hiszen pénzügyi műveltség összefügg a pénzügyi jártassággal, ami ugyanakkor a gazdasági növekedés eléréséhez is elengedhetetlen (Beckmann et.al. 2013). Minden országban igaz, hogy a magasabb iskolai végzettség erősen korrelál a pénzügyi tudással, de még a legmagasabb iskolai végzettségűeknél is elmondható, hogy általában alacsony a pénzügyi kultúra szintje (Lusardi, et.al. 2011).

A felmérésünk első eredményei a következőket igazolták számunkra: A könyvelők azt tapasztalják az ügyfelek részéről, hogy ők csupán adminisztratív feladatokat látnak el, amit nem szükséges megfelelően díjazni. Pedig a törvényi változások miatt többletmunkáik keletkeznek. Függetlenül attól, hogy melyik csoportot vizsgáltuk a szakmában dolgozók szerint még megbecsülik őket az ügyfelek. Azonban a presztizsnél már különbséget találtunk a véleményekben.

9. Felhasznált irodalom

- BECKMANN, E. – HAKE, M. – URVOVA, J. (2013): Determinants of Households' Saving in Central, Eastern and Southeastern Europe. Focus on European Economic Integration, Vol 2013. Issue 3. pp. 8-29., ISSN: 2310-5291
- CZÖNDÖR, SZ. (2020): A számlaadat-szolgáltatás gyakorlati kérdései, Önadózó, Adó- és Számviteli Szaklap és Portál, XXXII. évf. 9. szám pp. 11-16., ISSN: 1588-1531
- CZÖNDÖR, SZ. (2020): Online Számla Tapasztalatok – Adatszolgáltatás 3.0 – SAF-T. Önadózó, Adó- és Számviteli Szaklap és Portál, XXXII. évf. 11. szám pp. 4-8., ISSN: 1588-1531
- ESZIK Z. – SZILÁGYI L. (2020): A

könyvelés jövője. Önadózó, Adó- és Számviteli Szaklap és Portál, XXXII. évf. 1. szám pp 45-46. ISSN: 0865-3828

- HEGEDŰS M. (2019): A digitalizáció hatásai a számviteli és adózási rendszerekre. In: Csanádi-Bognár, Szilvia; Fata, Ildikó; Kromják, Laura (szerk.) Határtalan tudomány. Tanulmánykötet a Magyar Tudomány Ünnepe alkalmából. Budapest, Magyarország: Tomori Pál Főiskola (2019), pp. 82-94. ISBN 978-615-80727-4-8
- LUSARDI, A. – MITCHELL, O. S. (2011): Financial Literacy around the World: An Overview. The National Bureau of Economic Research (NBER) Working Paper, No 17107. 19. p.,

ISSN: 0898-2937

- NAGY IMRE, ZOLTÁN (2011): A jövedelemeltitkolás okai, következményei és visszaszorítási lehetőségei, különös tekintettel Magyarországra, In: Vállalkozásfejlesztés a XXI. században (c tanulmánykötet), Óbudai Egyetem, I. évf. pp. 69-98., ISBN 978-615-5460-78-4
- MOLNÁR, E. – BOZORÁDI, J. (2019): Információ = Hatalom, Gradus, Vol 6, No 3. pp. 35-43. ISSN: 2064-8014
- SAJTOS L. – MITEV A. (2007): SPSS kutatási és adatelemzési kézikönyv. Alinea, Bp. ISBN: 978-963-9659-08-7
- SZABÓ, T. (2020): Küszöbön az online számla adatszolgáltatás kibővítése. Ho-

gyan számlázzunk július 1-jétől? Önadózó, Adó- és Számviteli Szaklap és Portál, XXXII. évf. 4. szám, pp. 18-24. ISSN: 1588-1531

- SZAKÁCS, A. – FÖLDI, K. – SZAKÁCS, ZS. – SIMON, SZ. (2017): Tudatos pénzügyi fogyasztó magatartásának és gazdasági viselkedésének vizsgálata, Gradus, Vol 4, No 2. pp 534-537. ISSN: 2064-8014
- 2000. évi C. törvény a számvitelről
- 3/2014. (VI.30.) NGM rendelet a számla és a nyugta adóigazgatási azonosításáról, valamint az elektronikus formában megőrzött számlák adóhatósági ellenőrzéséről

